

Mérési jegyzőkönyv

9. mérés:

Diffúzió

A mérés helyszíne: Semmelweis Egyetem, Elméleti Orvostudományi Központ
Biofizika laboratórium

A mérés időpontja: 2013.04.17.

A mérést végezte: Jánosa Dávid Péter – FDSA7Y

A mérést vezető oktató neve: Varga Zsófia

A jegyzőkönyvet tartalmazó fájl neve: Diffuzio_Janosa_D_P.pdf

Felhasznált eszközök: KCl gél
Konduktométer
Mérőedények

M Ű E G Y E T E M 1 7 8 2

A mérés célja

A mérés során egy végtelen félteres, nem stacionárius diffúziós elrendezés időbeli lefolyását vizsgáljuk meg, és ezen keresztül következtetünk a diffúziós paraméterekre. Ezzel együtt a mérés gyakorlati alátámasztása a diffúzióról tanultaknak.

A mérés során felhasznált eszközök

A méréshez egy 110 μmol kezdeti koncentrációjú KCl oldatot tartalmazó gél biztosította a diffúzió alapanyagát. A méréseket jelölt üvegpoharakban végeztük, a szükséges anyagmennyiségeket mérőhengerrel mértük ki. A mérés elemzéséhez konduktométert használtunk, melyet a mérés előtt az adott méréshatárra kalibráltunk. Az eredmények kiértékelését Origin 8.6 szoftverben végeztem.

A mérés menete

A mérés lényege, hogy a kezdetben homogén koncentrációjú KCl gél fokozatosan kidiffundál a végtelen félteret modellező, 25 ml desztillált vízbe. Hogy a modell végig helytálló legyen, a desztillált vizet adott időnként cseréljük, így annak KCl koncentrációja a gélhez képest valóban végig nulla marad. A kísérlet során nyolc pohárban nyolcszor 25 milliliter desztillált vizet használunk fel.

A gél így minden pohárba ismert ideig diffundáltatja a KCl-t. A poharakban lévő oldat koncentrációját egy diffúziós ciklus után konduktométerrel határoztuk meg, melyet a mérés előtt a megfelelő mérési tartományra manuálisan kalibráltunk. A vezetőképesség és a cellaállandó segítségével meghatározható az oldatok fajlagos vezetőképessége, mely híg oldatoknál arányos a koncentrációval.

A cellaállandó értéke $106 \frac{1}{m}$, míg az arányossági tényező $0,542 \frac{mS}{\mu\text{mol} \cdot m}$

Az oldatok koncentrációja és térfogata alapján meghatározható az adott idő alatt a gélből kidiffundált KCl mennyiség, a diffúzió időbeli lefutásának elemzésével pedig következtetünk a diffúziós állandóra (D).

$$D = 0,12 * \frac{r^2}{T_{felezési}}$$

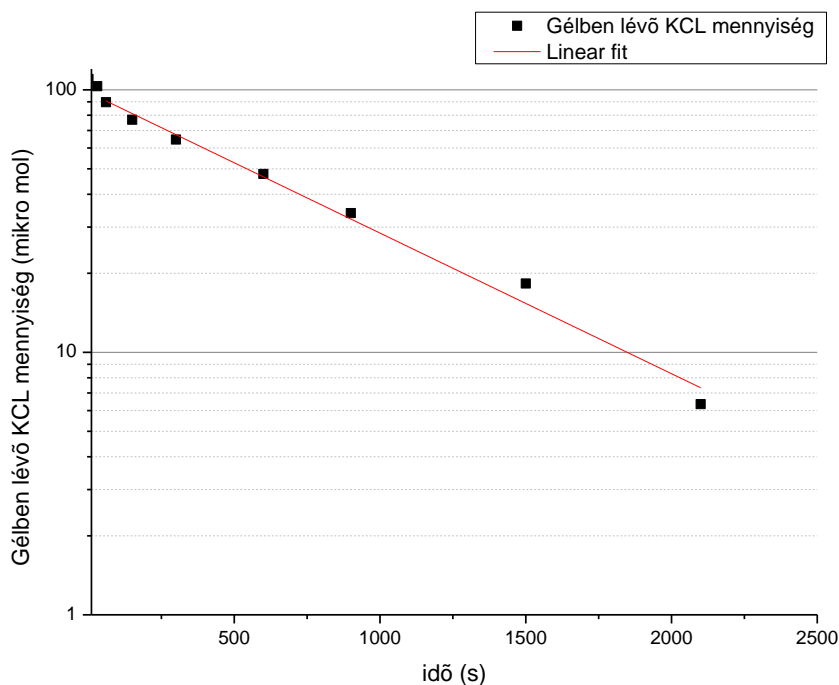
$$r = 3,4 \text{ mm}$$

A mért értékek

A gyakorlaton az alábbi mérési és számítási eredményekre jutottunk:

Pohár sorszáma	Részidő [perc]	Mért vezetőképesség [μS]	Fajlagos vezetőképesség [mS/m]	Kiáramlott KCL [μmol]	Diffúzió ideje [s]	Gélben lévő KCL [μmol]
0	0		0,00	0,00	0	110,00
1	0,5	35	3,71	6,85	30	103,15
2	0,5	69	7,31	13,49	60	89,66
3	1,5	65	6,89	12,71	150	76,95
4	2,5	63	6,68	12,32	300	64,63
5	5	86	9,12	16,82	600	47,81
6	5	71	7,53	13,89	900	33,92
7	10	80	8,48	15,65	1500	18,28
8	10	61	6,47	11,93	2100	6,35

A diffúzió ábrázolása logaritmikus anyagmennyiség skálán:

Az illesztett egyenes egyenlete logaritmikus léptékezésben:

$$\log(\text{KCl } [\mu\text{mol}]) = 1,99 - 5,35 \cdot 10^{-4}t$$

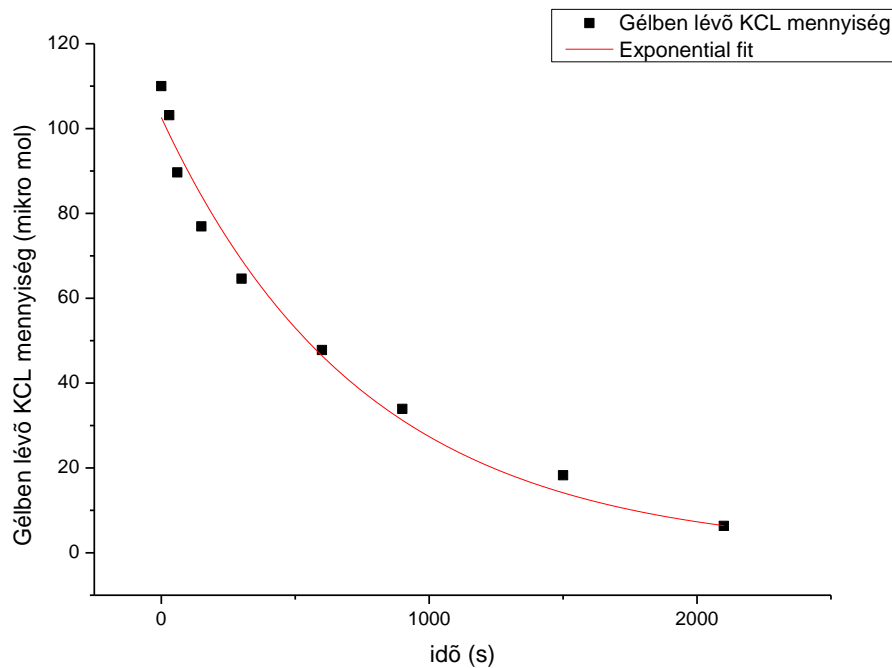
Az illesztésből az első két pontot ROI kijelöléssel kihagytam.

Az eredmények értékelése

Az illesztett egyenes alapján a **felezési idő nagyjából 560 másodperc** (a 10 és a 20 μmol maradó anyagmennyiséghez tartozó illesztett egyenes metszetek közt eltelt időt a grafikonról olvastam le, az Origin erre szolgáló Data Reader szolgáltatásával).

Ez a felezési idő reális, azonban a kiindulási 97,7 μmol KCl kicsit gyanús. Emiatt visszatérek az eredeti adatokhoz, és azokra exponenciális függvényt illesztetek, hogy annak időállandójából (kitevőjéből) határozzam meg a felezési időt.

Az új illesztés:

Az illesztett exponenciális görbe egyenlete:

$$y = 102,636 * e^{-0,00132*t}$$

Ez az eredmény jobban közelíti a kiindulási anyagmennyiséget, az ebből számítható **felezési idő 525 másodperc**.

A diffúziós együttható a fent ismertetett képlet és a felezési idők alapján

$$D_{\text{exponenciális illesztés}} = 0,00264 \frac{\text{mm}^2}{\text{s}}$$

$$D_{\text{lineáris illesztés}} = 0,00247 \frac{\text{mm}^2}{\text{s}}$$

A szakirodalom szerint ez az érték szobahőmérsékleten, KCl híg vizes oldatát feltételezve $0,001944 \frac{\text{mm}^2}{\text{s}}$. Ez elég jelentős mérési hibát jelent, azonban az eredmény nagyságrendileg bőven helyes, valamint látszik, hogy a lineáris illesztés jobb eredményt ad.